

Interpellasjon om beredskap mot forureining frå næringslivet.

Forureining frå næringsverksemd i Nordhordland har kome sterkt i fokus i det siste, også nasjonalt. Equinorlekkasjane på Mongstad synest mest alvorleg, med Miljødirektoratet sterkt involvert. Omfanget av miljø- og helserisiko er uvisst. Så kom avdekkinga av den enorme dekkdumpinga ved Hjelmås kai. Men forureining med påvist mest alvorleg naturødelegging, er forgiftinga, nær utryddinga, av den levedyktige raudlista elvemuslingstammen i Mjåtveit elva så seint som i 2012. Særleg det siste døme viser trist og tydeleg korleis miljøverntiltak i lovverket ikkje hindrar forureining, at krav i Plan og bygningsloven kjem til kort. Etter muslingmassakren kravde fylket at forureining til elva «ikkje skal skje», stammen skal reetablerast. Trass dette har forureining frå næringstiltak skjedd fleire gonger, og dei siste åra har kommunen stoppa verksemd der, ofte etter varslings- og bekymringsmelding frå Mjåtveit elvens foreining (frivillig org.) Meland brukte regelverk i Plan og bygningsloven for å hindre forureining. Likevel skjedde forureining på nytt og på nytt, sist i des. 2020, då stoppa av Alver kommune. Ulike utbyggjarar har brote krava, utan at det har fått andre konsekvensar for dei enn midlertidig stopp, til avbøtande tiltak – som var nedsette i oppstartsløyve og skulle vore på plass - blei iverksette. Forureining skjer, gong på gong, forureinar betalar ikkje, naturen betalar. Ulovleg verksemd får ingen konsekvensar. Plan og bygningsloven hindrar ikkje forureining.

Denne historia viser at noverande praktisering av Plan og bygningsloven ikkje forhindrar forureining, eller at næringsaktørar opptre ulovleg, av uvit og mot betre vitande, og slepp frå det. Eit anna krav som ikkje fungerer er kravet om vassprøvar, som er lagt til tiltakshavar, eit bukken og havresekken ansvar. Meland hadde ikkje økonomi og kapasitet til å tas prøvane, heller ikkje til nok kontroll, tilsyn eller vedlikehald av avbøtande tiltak.

Dette er dyrekjøpte lærdommar frå miljøkriminalitet i Meland. No seier leiaren i Miljøavdelinga i Alver i høve dekkskandalen at avdelinga har mange alvorlegare saker, for liten kapasitet og må prioritere. Miljøkriminalitet får skje.

Kan Plan og bygningsloven gi rom for ein strengare praksis? Kan sanksjonar settast inn straks den ulovlege aktiviteten vert påvist? Kan ein krevje at næringstiltak ikkje blir starta opp FØR krava om tiltak mot forureining er iverksette og godkjente?

På Mongstad og Mjåtveit gjeld det store operatørar; Equinor, Vassbakk og Stol og Prosjektstyring vest A/S. Dei har sjølv sagt både nærings- og miljøansvar, og samfunnsansvar på vegne av region og nasjon som seriøse og lovlydige aktørar, som forventast å følgje spelereglane og sette standard for mindre aktørar som t.d. på Hjelmås. Ikkje det motsette. Miljøkriminaliteten på Mongstad og i Mjåtveit elva er internasjonalt kjente og kan svekke regionen sitt omdømme, og sjansane for å trekkje til seg framtidige grønne verksemdar og arbeidsplassar.

Spørsmål til ordføraren:

1. Korleis vil ordføraren sikre at krav om tiltak mot forureining vert etterlevde av næringslivet? Kan kommunen t.d. innføre ei strengare praktisering av miljøkrav i Plan og bygningsloven?
2. Ser ordføraren trong for styrkje Avdeling for miljø og tilsyn og sette den betre i stand til hindre og avdekke forureining?

Med helsing

Leif Johnsen og Maya Riise, Alver MDG.